

CHAPTER - 14

303

લં સ સ

મ ક ર ત ન ન મ

ક ય ત મ ન જ નો

અજનાનું જરીએ ભાવનાનું પોરાણિ અધારોથી વસર છે. જેમાં દુષ્ટોની
ઝરે પોરાણિ ચંદ્રસૌભાગી દુંડી પણ શુભાંગી અધારો વાપસાની
પ્રથમ છે. અકલીના ઉવનર્મારામાયા-મહાયાત્રત મુરાદો બને બન્ય મળાનું
પ્રથમ છે. અજનાના અવનર્મારામાયા-મહાયાત્રત મુરાદો બને બન્ય મળાનું
શુદ્ધાંગી પુષ્પોના વરિદ્રો વસ્તુએ થયાં હોં હેતું યા પરિદ્ધાય છે. અજનકાંત
નાની પુષ્પોના વરિદ્રો વસ્તુ આવા અધારસૌભાગી કંઈક ખોલ જાય છે. યાત્મા
ની ઉવનદુષ્ટિનો પણ આવા અધારસૌભાગી કંઈક ખોલ જાય છે. યાત્મા
ની ઉવનદુષ્ટિનો પણ આવા અધારસૌભાગી કંઈક ખોલ જાય છે. યાત્મા
ની ઉવનદુષ્ટિનો પણ આવા અધારસૌભાગી કંઈક ખોલ જાય છે. યાત્મા
ની ઉવનદુષ્ટિનો પણ આવા અધારસૌભાગી કંઈક ખોલ જાય છે. યાત્મા
ની ઉવનદુષ્ટિનો પણ આવા અધારસૌભાગી કંઈક ખોલ જાય છે.

પોરાણિ પાંચોની ઉવનર્મારામાંના શાલોદર્દી જાણીં અધારસુક અજનો
શુદ્ધાંગી અજનસુકિલ્યાંના જાણ નથી. જાણાય જેમાં અધારની એક ભાવનાપૂર્વી
ને શ્રદ્ધાપૂર્વ પરિપાઠી જરૂર કરી શકાય છે. કાંચના સૌંદર્યાંગી વરદો
ની જેમાં ગ્રાનિયાં કરવા જેણું ઉભિર નહીં હોય, ફરજાણ કે અકલની
અદ્યારોને જ્ઞાન કાંચનાસુક જ્ઞાનો નિરસવાનો અજનિકની પ્રથમ નથી.
શીધુંસાદું બને રારળ સૈલીયાં પ્રસ્તું જાણેણ જેણ જેણું જ્ઞાન છે. જેણું પાત
કલેવર પદ્ધતું છે, યાટે જ જેમાં મનોદર કાંચનની જ્ઞાના રાજીવી વણું પડતી
છે. અકિરનું વાતાવરણ જ્ઞાનવા યાટે જ વહુદા જાવાં અધારસુક અજનો
રજૂ થર્યા હોય છે.

અકિરના વરદોને ઉવનર્માની રોટિંગી પ્રક્રિયાઓયાં વહી લઈને પરમ
તલ્લાનું હોંન રસવાના પ્રથમ કંસોની ઉવનલીલાયાં અદ્યારી અંત ચુફી
નજરે પડે છે. જાવી ઉવનલીલાદુ શરદી કરાવનું જેણો પણ મળિયા।

પ્રાણીન લોહજવસની પરિપાઠીમાં રહે છે. બા શજનમંડળીઓમાં એ પ્રકારની કથાત્મક ભજનો મળે છે :

- ૧: બાલદુ ઉપનિષદ્દ શાટિની કથાઓને, જેને વેદોપત્રિમાં, રામાયણ
યત્નાલાટાતની ને પૌરી રાષ્ટ્રિક પાત્રસૂચિને અનેથીં કથાત્મક ભજનો
- ૨: લક્ષ્મિતમ્બ્રા-લક્ષ્મિતર્યુપ અવન અણીને બા સંસારને પુનિર્દ કરી ગયેલા
ખકલોની અવનલીલા વર્ણિકરીં કથાત્મક ભજનો.

બાજાર આપણે પંથની ભજનસૂચિષ્ટેંદ્રી માર્ગીઓએ બાંદ્રેલી શુભીદની ઉત્પચિ-
કથાઓનો પરિચય કર્યો. નાવા માર્ગીઓ પોતાના પંથના સંતાત્યાંગીની
અવનકથા નિરખરી ભજનો જાચ છે, જેમાં જેસા - તોરણ, માલદે-રમ્પાટે,
લાખા - લોખા જેવાં માર્ગી સંતોની અવનને વ્યક્ત કર્યો ભજનો મળે છે.
ગૈમના, દુંગા ભજનોમાં પછુ પૌરી રાષ્ટ્રિક સંભો, કથાઓ, ને ખકત અવનને
આનેખરીં કર્યો ભજનો મળે છે. આપણી ભજનસૂચિષ્ટેંદ્રી શદ્ગૃહીંત કથનની
પરિપાઠી હોઈ, ભજનમંડળી કોઈ પંક્તિકરી કોઈ પૌરી રાષ્ટ્રિક પાત્રનો
નાયોલોણ કે જેના કાથોનો ઉલ્લેખ તો જાણ્યે - જજાણ્યે ઊંઘે ને પગાદે
શુલો હોઈ છે. કથારેક તો ભજન નાથું શુદ્ધીંત રૂપ કથા-વર્ણનોથી જ
લરાઈ જાચ છે, ત્યારે જેવી ભજનોને આપણે ઉદ્ઘૂર્ણ ભજન - કર્વિતાપીં
અથાન આપણી આપણે ઘર્યકાણી હીએ.

કથાત્મક ભજનોટું સ્વરૂપ, કંઈક મણી પદમાલા જેતું જેને કંઈક મણી
શાપણાન જેતું છે. કથારેક જેમાં પંક્તિલો પંક્તિલો કથાપર્શ્વ બાંદ્રેલાચો
હોઈ છે. પછુ શાપણાવણી લોચ છે જેવી કથાબિલ્ય ચંકલના બાવા ભજનો
માં હોતી નથી. ઉંચે, ઉપરિનિર્હીંદુ જે સ્વરૂપમાં ભજનોની થાં
કરીએ.

- ૩: બાલદુ ઉપનિષદ્દ શાટિની કથાઓનું રેખજ રામાયણ-મહાભાગાત્ત્વ ને
પૌરી રાષ્ટ્રિક પાત્રસૂચિષ્ટું વાનેધુન કર્યો કથાત્મક ભજનો :

વેદોપત્રિયદોમાં પુષ્પવી જેને પણોડસંજીવની ઉત્પચિવિષય કથાઓ
ને કલ્યનાથો છે. નિર્દેશન સ્વરૂપની ઉત્પચિ પછુ જેજ દીતે કાલ્યનિક
કથાદે આપવામાં જાવી છે, માર્ગીની ભજનવાણીથે થાતું જ જાણે

ગતુકરણ કર્યું હોય એથ લાગે છે. બેઠા મારકંડોનિષ્ટ ધર્મની ઉત્પત્તિધિષ્ઠબ્દ
ઓફ કથા અથવા જળન નાં છે. ગુધિષ્ઠર મૃત્યુન પૂર્ણ છે ને બેન। જિરરણે બાળી
ઘરોડસર્જનની કથા ને બાળીશંખદાયની ઉત્પત્તિ બેઠા વણીવણાખાં બાલી છે.
મારકંડ રાખિ, સહેદેવ જોદી, દેવાયત પંડિત, જેચાં-તોરલ, બેધધાર,
બાળા-લોથણ, ધીમહો કોટવાડ, શાવત રણ્ણાં, માલદે રપાંદે, ગંગા સાંની,
દરજ લાલી, જેવાં બાળીઓની વાણીખાં વેહોપનિષદ્ધમાંની નિર્ણયન દ્વારણ
શૂભ્રદાયો, નિજારધર્મની ઉત્પત્તિ-કથા દૃઢ જરૂરાત બાપવાખાં બાલી છે.
બેભાંની બજાવશૂભ્રદાયાં બાલી બાંની મળી રહે છે. યથાંથી રામાયણ, મહા-
ભારત બાપણાં બારતીય લઘનની જનેક બાદદી બાલભાષોથી પૂર્ણ જેવાં યાંકા
દર્શાયો છે. જેમાંના શિનશિન પ્રસંગોના ઉચ્ચાંક ગતુવાદરણે, કર્યાંક લારાંક-
વાદરણે, તે કર્યાંક માટે પાંચના યનોદૈનનરણે જેણ પ્રલિપ્તિ, પદ્ધતસ્વરાપોખાં
રખનાંની ઘઠ છે તેથે બજાનીકોએ પણ કર્યું છે. રામાયણના પ્રસંગો પ્રાચીન
બાલધીયાં તુલસીદાલાલે "રામાયણભાનદ" બાં ક્રિયિત કર્યાં ત્વારથી
બારતના પ્રલિપ્તિએ રામાયણે ધરથરમાં પ્રવેશ કર્યો. એ રામાયણને બાપા-
બોલીયોખાં સંત-સક્તોએ બજનદાલોખાં જળનોરણે જિલાઈ છે.

અં દુષ્ટો બાલદુનાં રામભાનનાં પદો કથાલાક જળનોર્ણું જ રપ છે.
તુલસીદાલાલના ભાવતુવાદ જેવા શુજરાતીયાં કથાલાક જળનો પણ ગવાયછે,
અને ને તુલસીદાલાલને નાયે યથાં છે :

"વનકાખાં બાડે છરિને, માઠિયા બાંદ રાયે,
ચિપુટી જનાયાં રે, વનકાખાં જાડે ઉરિને.
લોજપદકી યની દે માઠિયાં, ઉપર ર્થન બઠાઈ,
ઉરોઝર ઉપર ર્થન યઠાઈ".

જને કીલા લરણની પ્રશ્ંસન નાવી રીતે જે બજાનિકોએ રજૂ કર્યો છે.

ધરથો પારીને રામ પેર બાંયા,

શૂની માઠિયાં બાઈ, ઉરોઝર શૂની માઠિયાં બાઈ."

અં રીતે કથાલાક જળનરપૂર્ણ જાણું રામાયણ તુલસીદાલાના નાયે
થદેણું જાં મકારની મિશ્રણાખાં મળો છે :

કોઈ જનપદી જનનિકનું "સીતાર્થી વિવાહ" ભણે છે.

"હેતે જનકપુરુષી રામ લક્ષ્મણ ગાંધીયાદે,
તાણે વિશ્વાસિઓ ગરાય મંડળ કર્ણાત."

સાચીઃ નગર અતિ રાજ્યાભાગું જેણી બોલાનો નહિ પાર,
હરશન કરણા આનિયાં હેવેણી નર ને નાર."

આ રીતે કથાલ્યક જનનોંની વણે વણે પ્રવક્તવાની ગરજ ચારે
કેદી સાચીની પણ મુશ્કલાંની અણે છે. "જી" ઘણુધના કટકા ને રામવિજય
ખર્ણા સીતાર્થાના વિવાહનો પ્રસંગ વરણ રીતે બાલેણાથો છે.

"રામે બાચીને રાખણે પેઠો કણો રે,

જીધા ઘણુધના કટકા અપર્યાર.

સાચીઃ સીતાર્થી તાં બાચીને, બારોધી વરાણ,
મુખ્યાભિજ દેખે કરી, પરણા દીનદ્યાળ"

મહાશાસ્ત અને રામવલના કૃષ્ણ પણ શુદ્ધરાતી કથાલ્યક જનનોંનું મુખ્ય
પાદ વન્યા છે. પ્રથમાદ્યાભિજિતાની લગભગ કેદાંદ જનનોંને દુર્દ્દર્દી મેડ
રીતે કથાલ્યક જનનો રહ્યો છે.

રાધાભાઈના વિવહાનો પ્રસંગ પણ અણે છે :

"હે બાળેલીઓ ! કણો મુજ માતને, જઈ વિવાહની વાત,
કણો મુજ માતને

સાચીઃ રાધાભાઈને વર વરદો છે, નંદ તણો કુમાર

ઉલ્લાસ જાહેર કરીને, બીજી કણાંદો વાર."

દ્વારામનો હુમુદન - ગરૂડ ચંદ્રાં પણ કથાલ્યક જનનું રૂપે જનનિકો
થાય છે. રામ જે જ કૃષ્ણના જનતાર રહે છે એની પ્રદીપિત્રાધોરાને અણી
મારતા હુમુદનનેક કરાયે છે જે પત્સંગું રદ્દ્યા છે.

"ભીરાં યારાત" પણ જે જ રીતે જનનરહિતીનોંના પદ્ધતાની પણી
ગવાનું કોય છે.

કૃષ્ણના હશ યારાત ર ગાઈ મેડ જનન અણે છે :

"કૃષ્ણ ઉતૈયેને જઈ મળો રે, કર હૈયેના કાર, મારા વડાલા
પોદે રૂપે શી કર રે, ધરો મણાવતાર, મારા વડાલા

શંખાચુરને પારવો રે, આજ્ઞા પ્રદૂષના યેદી, મારા વહાલા
બીજે રૂપે કી ઉર રે ધર્મો, કાળાવતાર, મારા વહાલા
કંઠે તે આગે કોરીયો રે, કૌદી રતન કાદ્યા વહાર પારા વહાલા
કીને રૂપે કી ઉર રે ધર્મો, વરાણ અવતાર, મારા વહાલા
પુષ્પિ હંતમા પાત્રી જાણો રે, ગઈ'ની સ્વાતાર, મારાવહાલા
શીરે ને રૂપે કી ઉર રે ધર્મો, નરસિંહ જાવતાર, મારા વહાલા
દિરલ્લાકશાપને માર્ગો રે, પ્રદૂષને કીધી લલાય, મારા વહાલા
પુષ્પથોં રૂપે કી ઉર રે, ધર્મો વધેન અવતાર, મારા વહાલા
નાની પાત્રાનો બેંધીયો રે, ચાપ ધરા છીદાર, મારા વહાલા
ફો ને રૂપે કી ઉર રે, ધર્મો દશૂરામ-અવતાર, મારાવહાલા.
દશૂરામે દશ્વતી કેરવી રે, કાદ્યા ચંદ્રાર્દુના હાથ, મારાવહાલા
દાઢતોને રૂપે કી ઉર રે, ધર્મો સામાવતાર, મારા વહાલા.
દાઢે તે રાખણ ભાર્તિયો રે, ડેવોને દીઢું સુષ્પ, મારા વહાલા
નાની ને રૂપે કી ઉર રે, ધર્મો, કૃષ્ણાવતાર, મારા વહાલા
કૃષ્ણે તે કંઠે પારિયો રે, ચાપું ઊઝેનને રાજ, મારા વહાલા.
નવરોને રૂપે કી ઉર રે, ધર્મો કુદ્ધાવતાર પારા વહાલા.
કાદ્યા કાર્યાને પારથે રે, કાયા તોડા કંથ, મારા વહાલા."

જો એકારનાં જજનોર્યા પરથાત્યાના શુષ્ણાન અને જેની લંઘિતની
અનુભૂતિ સ્વરૂપ દર્શાવવાનો હેતુ છે.

યાર હંડ્યા જ્યાયેનું "ઉરિયંદ પુરાણ" ઐરાણિં કયાત્મક
અજનોર્યા અજાર્યાદળનોર્યા જવાટું બેચ છે. અનો કરી કોઈ કુલિયાદ્યાના
દાયોદ્ધ છે. અધ્યાત્મીન કયાત્મક અજન બેચ છે.

પૃથ્વી હંડ્યા જેશાઓયને સર્વાર્પણ કરનો ઉરિયંદ્ર, વારાયતી અને
પુંસ રોચિલ પરથૈર ધેયાય છે :

" રાણી કરે તમે સંભળો રાજા, ધારણ રાણો હો કીર કે,
ગ્રામો જારે હાન મારી કિરી કિરી, + ગ્રામું જાપું ગ્રામું કિરી કે.

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਪਰਿਵਰਤ ਕੇਥਾਂ ਮਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸੀ
ਭੀ ਬਿਆਂ ਅਤੇ ਰਾਖਿਆਂ, ਪੱਟਿਆਂ ਅਤੇ ਗ-ਚ ਨਾਗਰੋ ਵਹਿਤਾਂ ਜਾਂ ਜ਼ਾਂ
ਪ੍ਰਕਣੀਪਾਂਤ ਦੁਆਂ ਪਾਂਤੇ ਭੀ ਬਿਆਂ ਅਤੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਰਾਖਾਂ ਪੌਂਡੇ
ਕੋਡਿਲਕੁ ਹੁਲ੍ਹੇ ਰਾਖੀਂ ਆਖਾਨਾ ਵੱਡੇ ਅਗਰਖੰਡੇ " ਕੋਵੰਤ ਲਾਈ " ਪਾਵੰਤੁ
ਕੀ ਰਾਖਾ - ਰਾਖੀ ਬਚਾਂਕੇ ਪਿਛੇ ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਣੀਪਾਂਤੁ ਹੁਲ੍ਹਕ ਜਾਂ ਕੋਡੇ
ਪਹੁੰਚੇ।

" ਹਾਂ ਜੇ ਮੋਹੁੰ ਵਿਚੋਂ ਕਾਪੀਕੁੰਹੀਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਚੋਂ ਤੁਲਖਾਨੀ ਬਹੀ ਰਖ੍ਯਾਂ
ਪਲਿਰੇ ਹਾਂ ਪਾਰਾ ਪ੍ਰਾਣ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਕੀ ਵੱਡਾ ਧਾਰਕ ਪਛ ਕਿੇ ਥਿੰਦੇ ਰੇ
ਖੇਡ ਕੇ ਕੇ ਵਿਚੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਰਾਣੀ, ਉਹ ਜੀਅੰਦੂ ਦੇ ਸਾਡੇਪਾਣੀ ਹੈ।"
ਕੀਥੁੰ ਪੱਤਾਂ ਰਾਣੀ ਪ੍ਰਾਣ ਕੀ ਰਾਣੀ ਨੇ ਅਜਵਾਨ ਰੋਕੇ ਉ

" जीने को ल्या अलापति है, धन्य धन्य चतुराडी राय है,
मुहूर भाव के जोधी ते तारे, लेक आपु हुं को नाँझी है :
संकट तारा उखेआपु ने के जोधी ते लभने आयु है । "

ਪਲੁ ਰਾਜਾ ਕੀ ਬਾਬੇਖਵ ਬਤਿਤ ਨ ਮਹੀ ਦੇ ਜਾਂਧ ਛਟੇ ਕਿਉਂ
“ਅਦਿਸਥਾਨ ਪੁਰਾਣ” ਬਤਿਤਮਹਿਆ ਫੁਲ ਵੇ ਹੈ।

“**નાગદમણ**” ના ખણિને અનેક ભક્તોને પોતાની સૂત પ્રયત્ની
પર્યાલ્યો હૈ. કન્યાગ જાહેર પર્યાલ્યું “કે કે પ્રેર્ણદરાધ” ની ઉલ્લંઘન
જાર્દું ચાલિં કષાય રાત્રિક બળન કર્વોડ-નેડળીઓ મૌચાંબળવા માણ હૈ.
બળન નેડળી વિષારાની હોથ લારે પ્રયત્નિતિના રૂપમાં :

" इसे जो विनाश करता है, उसी कार्य से है।

ખવસાજન્યાં હારો દેવા, જીવો શ્રી કૃષ્ણાં.

નેટો કુરુ કૃપ ન મળિયો હૈ, બાળકો કહેવતો હૈ,

કામ પડવો મળતું હશે - કરું બાબી લાગ.

આ પદ્ધતિની કર થતું એ ફળ નિષ્ટં છે, પણ જેવા જોકાની
બેદા વે ખિલા બોડિવાર હું પણ મિશ્યાય છે.

अत्यधि नाभिलीलो तारेनी वकळने अव नारेला नागने हुण्डे घरे लठ
जाए हे नने राज स्वर यावे थे.

" काहा लाहो डौंप ताव्यारे, लठ नाप्यो पर हुवारे,
मात्राठी ओली के वधावीना नाप यावे राज.

... . . . के कोठ पद्ध ऐव याए रे,

याए शीरे कुडे सुख्ये, अनो ओलो वड्हुठ वाचे रे".

वा रावळना इथर्हा ववळुं लग्न प्राप्तिविंश न थे. अजनिको राजीना
त्रिलोक प्रदानां लग्नोने रावळुं कहे थे. करसिंह गोलेता कुट " ने ज्ञा कमल
कुंठाडी जाने याता स्वाधी अथारी जावे " पछ-येस्टुं लोडभिं थे.
अप्यान दीविं लग्नाह काव्य उनी लठाव रेहु "कुल्यारित" थो
थे.

" दी कुटु ओविंदो कु-नाठ, त्रेय दु लार्हु पाच,

माराहुं नविनाही ऐवा, नाराहि निरंजन राये,

नाराहि विरलम गुडल स्वरप, राये लीयां रम्बा रप

मुर्छिट विपावा थठ अन साप, मुखट थठ पोठया जाम्हाडीं,
के के वैकुंठराच.

उरि जार्हा पोक्या चढी, शेषनाग उपर ते जाव,

नारायणनी नालि- कमली, अलय नगर ज याव

देहना स्वयंसूतन, तेना पाये कुडे पाच,

चणु क-वा के कुडे विष्वात, अिय-वर तने लिनपात,

के के वैकुंठराच- २.

लिनपात तर नीपन्हो, रावा रप - निपात,

राजाने के कुटरी, तेना कुडी कुभलि नाप.

कुरली उपर नहि, रे भाव, तेना धदला तेक संतान,

कुभलि उपर ते पहुं ऐव, तेना कुवर उषम तेक के के वैकुंठराच- ३.

या रीते चाटुं कथन याने उथापवाह वत कुडी केअधारी अलंकारी
जंजालया पडया लगर निरपवाहा नालो थे. अलयत वडी कुभलि, कुडी,

कुर्ती, नारड, राजा, देवता, विष्णु बैमनो रंगाए "कुल रीते प्रदोषाचो छे, देख संवादपांचि वस्तुको वर्ण छे. कुलने तपस्तिथाँकु हर्षन कुटालीने अविष्ट, पहारी, पापिति करावी ५१०४ रथात्प वाच छे. वरामग बाली ५६ इडिकाउ बास संवादपांच, ५१०५ छे.

"अवरापुरा पहो" लालीने अवरीष्ट रुपाकीय नहीं पह संडितप्रधान अवनमावनाकु हर्षन ५८०२ "उस्तो लाल कवि वर्षो लजनिकोयो स्पर्शीय छे.

बहितरी अवरा विष्णु अवरीष्ट देवा ५८०३ देवा राजापांच आवी आटली तीव ढोय लो बाप्पै लो, राजा-व यानवीयो छीनि. बहित्र आप्पै उम्हां प्रक्षितस्तो धोवा जे कर्त्तव्य विष्णुप हृषित रैवली लोछो, बहु अथवितव्य आवां अथात्पुर लजनोमाली संपाडे छे. लगभग अद्वितीय दुगन। अद्वृत, अप्पै-हत्यात् अविष्ट्याति पाभवापांच पञ्चांशा छा. त्वारे ५.८. १४५२ खा। वर्षेराम छु बेहु छा. अजमंडलीकोयो गवा-हां बैमन। "अवरीष्टां पहो" इत्यारे अत्यंत लोडियि छा. बैमो अवाल अत्यारे वालको मुख्यता छे. लाल बैमो जूनी लाली लाङे बहु बे पहोकु पोत छे. पल बैमी उरण्डां, अबोर्दां छुद्यमां लसी जाय लेती छे. अलौप्पने लजनपाठलीया संसारवां भोवां अथात्पुर लजनपाठली थोडोक अश नीये आप्पो छे. बैमो उरण्ड अथात्पुर प्रवाह छुप्पा।

"अवरीष्ट ज्ञ बैमह रे, उत्तिथरहु बैमी यति, २४-१-१६ वस्त्र पारे लाल
परवार नहीं ५

पाप्ती दोइ पहोर ढोय, न्यारे, त्वारे अवरीष्ट जागे घडी,
अबोहु पाप्ता रे वाल्लु पाए, पली पहोर थेउ रही,
सेवापांच-त्वारे पहोरवीते रे, बहित्र उरे बैम यति. - अवरीष्ट ज्ञ,
पहोर थेउ ल्लान परे, रे पहोर थेउ रसोये जाय,
म्मुरे अमालीने अलाउ लेतो, पली-कुल को ने वाय. -
- बाला अवरीष्ट राजा. - अहित बेक लाली रे जूनी जाणे राज्ञीति
बैम पहेला पहर्मां अदा अपाप्त वात प्रहर लुधीनी अहित - यर्वापांच

ગાળે ને બાઠમે પહોરે નિઃધાયીન જને.

"પછુને જગાડીને પોઠાઈ, ત્યારે જાત મારે પૂર્ણ થાય,
પણી પહોરે લેંદેર જાઠ પહોર જેમ જાય "

પણ પણી અંદરીધને થાણું કે બેકુ પહેલી પણ નિઃધાયી જા માટે
બગાડવો. પણીના પછાં કંબિ કહે છે :

"બેકુ પહોર ઉધીયે છીયે, તે પહોર અબસ્થા જાય"

તે હાણું કાણી હાયે ડાંદીયે લો પ્રથમ બાઠે પહોર,

માટે ગૈરાડી ખાદી રે, ઓમા ઘકી કેચ કરે - - -

કોમજ અમરીષ ઘંટીયેણો, ધીરજ નાયી કંદુંયે.

કહે "દરખો લોદાલાલ પરલાયે, લકુત લો તેને કંદીયે,

એ રસુ વંદળતાં ર, ચિલિધ રાપ હરે."

ચીજા પદમાં નાણું કેદ લોગવીને અગવાનના લોચ માટે હાણું હાર્દાં
"અમરીષ" ને વીંઙ્ગદું નાયવા સ્વર્ણ અગવાન હૃષ્ણ પોલે ઉભા કે થાણું વર્ણન છે,
એ બોથાયી જા રીતે પદપારેના અગવાન પોતાની જાલી સેવા કરે કેશી
શરાખીના વની હાગા માગુલા અમરીષનું બિન્દ જાણેખાનું છે. અગવાન જેને
બેકુ પહેલાની વિરૂ કરવાનું શૂધન કરે છે, એ પણ અગવાને લકુતની કેદલી
જિંદા કરે છે એ હ્યાયે છે,

"હૃષ્ણ અમરીષ પુલ્યે કહે છે, બેકુ પહોર ઉધને હુંય,

પહોર બેકુ તરારી સેવા માણું, વથન જાણું ચ ."

કથાલ્યકુ લજનોનું રહણ્ય શકુતમાડાલાય પ્રકટ કરીને યેવી જાયાર
નિયે બદ્ધિલ પ્રત્યે શાદ્યા પ્રકટાલવાનું છે, પૌરાણિક કથાપરંશીજોએપાંજો
ના, યનોભથન ને ભદ્ધિલ નિઃધાયી સંત્યાગનો ગાલિયા પણ વ્યકૃત કરવાની
જાવા જજનો પાણ્ણા હુણી રાણી લોચ છે.

"કાયલા - કાયલી" ના ભજન - સેવાદ્યી જાહીનો લોજા
કથાલ્યકુ જીનોના રોડ તરીકે રારી શકુત હ્યાયે છે. યેના લજનોર્મા
શુલ્ગાદ્યાની કે અંદે જ્વોલિ અંગે છે એ કેફે સ્વર્ણ સ્વહૃદયમાં પ્રકટાલેવી
છે. ગોપીયંદ, અરથરીને યેવૈયાનું બેદુ શાદ્યાપૂર્વક જાણેલ કર્યું છે. જાઈ

નું બૈદીય । - જાણ્યાન મે લજન ઉપર હૃત્યુપાત કરીએ. બૈદીયને લક્ષોની પંચતમાં લોકળીલી મંન તુલારસે "લેલઈઓ " તરીકે પણ મોળિયામાં અનુભૂતિ છે. પણીવાર વાલા લગપદ ગામઠી ઉચ્ચારણોમાં એક વનોથી ધરતીની શુદ્ધાત લોય છે. " બોનલરામ " "લેલઈઓ "ની કથા ઉપર પંચતમાં પહોલે લેય છે. એ વાખ્ય પદમાળાનું એક કથાટ્યક જાનતું પડે બની રહે છે.

"શરીરવિની શાયદ માત શારદ ને શુદ્ધપતિ વાણું પાઢળ,
અનિધા વાણી અમને આપજી ને રે ખલ હેઠો મોરી થાય,
ઉરિશુદ્ધ ખેલને સમરીય, રે, યોથા શુદ્ધપતિ દેવ છ,
લેને રામરીયે લણ લાલ દીયે ને રે, ખધમ કરીએ એની રોવાળ,
ઉરિશુદ્ધ ગાંધે અણતું લણા ને રે, શતશી રંધ્યા અનધાન છ,
સત વિના ચાચાય નહિ ભો ને રે, એ વંધે વેદ ને કુરાન છ ॥"

આથ પ્રારંભિક દેવચૂનિ ને અનુભૂતિમાં ફર્જાવીને લીધી ઉથાવચૂની રજૂઆત થાય છે :

" "અગામશા રોઠને બંગાવણી રાણી ને રે, નિમાધારી નર ને નારની,
શાયુ ને જમાડીને પણી જમાવાને રે, અવિનાની ધરમ થાય છ,
એક રામે રે એમ જટાની પડીને રે, મેધ મંડાણા મૂશાણાર છ
પદજન ઊઠાનો રે હાડો અઠનો રે, રાત ન લોઠે ચાલુકાર છ.
વરણી રિયો ને વાણીએ, વાણીએ બોલ્યા ને રે, દસો રે ગુદે
તમે જાણોજ,

વાણુ વિનાના રે અધને અનર્દાન પણેને રે, એનો કરોને ઉપાયજ
વાણોલર હાલ્યા રે એને જોતવાને રે, લોયા વગર ઉરિ હૃદારજ
તાણાવની પણો રે, એક તપણી ઐઠો ને રે, શેઠને કણ્ણા ચમાણારજ
ફોટો કાન રે સોંભણ્ણે રે, મઠવાણે પણે હાલ્યા જાય છ,
પરિદ્ધા કરીને પૂરે રે વાણ્યા ને રે, અઠામાં હરણ ન થાય છ,
—અણી ગાયણી કથાટ્યક જજનોની રાણી પૂરી પાણી શકીને.

જાનવા લઘુપરોડને લહેકા જાણે અંતરના અંતસ્તાની ધુંદાઠને થાંવાટ
લોય બેચ કુથાપ્રસંગની લીધી ને વધેક રજૂઆત થાય છે. બાધ્યાનની માફદ

કથાંત્રાં અજનમાં તેવા કથાને પાતર હરીન થતુનથી, પણ એની રાયે બકલ કુદ્દન। લાલો પૂરીપણે વળાઈ જતા હોય છે. આજ્યાન માણસટોની શરીરતની કાંતાના કરાણદ્વારા હતું, ત્વારે કથાંત્રાં અજન એ લો અર્કિતસાંચની અભિવ્યક્તિની પાત્ર હતું કરાય છે. બકલ પૂરીપણેની કુદ્દાર અનુકૂળા બૈરાધી નીતરી રહે છે. જે જાતની કાંતી પોતાના અજનમાં બાવતીહોય છે, જેના કરતાથ દોલલી કાંતીઓથાંથી પાર જિસારા બકલોનું સમરણ એ હોયારની આધિવ્યાપિ માં કેદ પામતા, પીચાતા અજનિકોનું વાખ્યાસન છે. એ રીતે કથાંત્રાં અજનોને અજનિકોને મળ શોયારવા હું પોતું જાણે બૌધધ છે. હન્દાથી વ્યવહાર રોને હાન્ડુટિયાની ઘટાલીને કમ્પ્યુટર હું પોતાનું કરતાઠ હૈથી "સંસારનું જરસા" રહેનારા અજનિકોને બૈરાધી મળે છે.

કથાંત્રાં અજનો જ્ઞારે શવાતા હોય છે ત્વારે બેમંદ બહિરંગ પાત્ર નું અજન અલેખાનુંહોય બેમ અજનિકોને લાગતું નથી, પોતાનું જ કષ્ટમય અજન જાપે નાયાલારે વંદીવાઈ રહ્યાનું છે કે બેમંદી ઠિકાર બેમને પાર જિસે એ બેમ અજનિકોને જાણે લાગતું હોય છે. પોતાના વાર્કિટલનું, અહયનું કથાંત્રાં પાત્રમાં પૂરીપણે વિગતન અજનમાં રહ્યાથ છે.

આરીસે જ્ઞારે "છેલાંયા" પર ગવાનું કોય ત્વારે અર્કિતનું ત્વારેનું વાતાવરણ બર્બદ છાઈ રહે છે.

"સંસારાં શેઠના જીત હોડવાને રે, કોઈદું થીયા કિરતારજ,

બાબી લાલાંદે રે જિતની ને રે, હથ મૂકી છે ફેટાર જ.

હરભય બાબે ને ભૂત લાણે ને રે, ગાંધા ખણીયા અનેક જ.

હોય મન ન હોય રે શેઠના ને રે, બાબી તો એની રેક જ."

અલિધિ સ્વાગત અને ખૂખ્યાને અન્વદાન એ આપણા રંગ-બકલોની અજન પ્રાણાલી એક અંગ રહાયે રહ્યો છે. સંગાંયાનું અજન એ એક બકલની કાંતી રૂપ છેણેટનું જ નહિ પણ સાથો અલિધિવલ્લા હાની બકલના મણીક રૂપ છે.

રાખેપી રનો, વિવાહ :

બાસુધારાં મોશાલ હંસુલિના પ્રવારની પહેલાં મુજિલાં ધર્મના સંક્રાંતી

મુખ્યમાં શંકોચે, શોકિદાનોને કેવાં વ્યાટ હોય, અને યોગિત - વાણીએની લંગતર્થી, તો શૂકીવાણીની વાતવાની હિંદુ ભક્તિવિશેષાંશ સાથેનો રાયન્નું નુંનિક કેવાં શંકોચે કુચો હો. જેવાં શંકોચે મુખ્યમાં હોય "ઘી ર" ના શંકોચનથી પૂજાતી ધર, પરિષ્ઠાંશે કલી ર કેવાંને વાળવા કે દાટવા કેવાં પ્રથમો કિંદ થયા. રામદેખી ર આવા એક હિંદુ દાંત છે ને અને ચર્ચિતર્થી. અનુભાવીનો પૂન્ય ગણે કે, એથને "ઘી ર" ન શીરોમુખ્યમાંને સ્વીકાર્યો છે. રામદેખી રાય અનુભાવીની રામદેખણે ઉપરની અવતાર થાયે છે. આવા અવતારી પુષ્પાના અનેક બમટકારો, પરથાંશે અને પાણવસેવાનાં કાંખોને ભક્તોને ભજનોર્મા ગાણેલ્યાં છે.

રામદેખણ કચારે પ્રકટયા હોય, કેવાં રામયની કોઈ વિરિયત માટેની અનાતીનથી. ચારીઓની નિરાકાર પૂજામાં ચાણુણ પૂજાના એક ખતીકરણે રામદેખણ છે અની હાલના તેદ્વાંક ચારીઓની પાન્યતા છે.

રામદેખણા જીવન વિષે માટે વાટણું જ જણાયું છે.

મારલાં પહેલાંના રૈફાં ! રણજા ! નામનું એક સ્થળ છે, જાંતું એક રણજા શીરાધ્રમાં, રાજકોટની આશપાસ પણ બાળેણું છે. અ રણજાના રાજની અજયલાં ને જેની રાણી મીણદાદે શી કુષ્ણાયેભી હતી. અ અજયલાં દ્વારા નિયાયિત હરીનાર્થી જતા ને પાછા કાનીને ધરે લોજન હોતાં. શીકુષ્ણાને એમને ત્યા જન્મ સેવાનું લથન આપોયું જેને કહેણું કે વી રામદેખણા જન્મ પછી શોળમે વાસે હું પદ્મારીશાનાય અજયલાંને ત્યા રામદેખણાનું પાછાંય જ્યારું માનવાયાં જાયે છે. રામદેખણા પલીનું નાય મેલ્લદીનેંબાદે પાછાંય જ્યારું માનવાયાં જાયે છે. રામદેખણા પલીનું નાય મેલ્લદીનેંબાદે હોવાનું કહેવાય છે. બા કથાને બગી અનેક દંતકથાંનો જેને બમટકારો. પણ લોકોમાં પ્રથમિત્રાને ભક્તોને ભજનમાં જાયા છે.

"કુંબારણા પોકશુ કે'રથા ઘી ર રામદેખણ ચીધ્યા ર,

સાથે લિધ્યા ર દ્વારલાં વાઈ હા, હા.".. - અધ્યારા.

"રામાપીરની શાર્દી કરું, શુકુ વારી નારલિયાં જ" દેવાયત પંડિત

"એક રૂઠ એક રામા લાયે ધરી.. અવર મારે હુંનો નથી કોઈ.

લીલુડ કોઈ ર રામોપીર ગાવિયા ર હો... હો... જ" - દરજ લાટી.

રામદેવજી "ધા" (હસ્તીયાંહ) પણ લગ્નથી કુણાવાળા જાવે છે.

બાબી કરિયાંહરે લઘાયેલી "કંકોચી" ઉરજ શાટીની છે :

"ધોખરી ધરી જાઈ હું પીર રામદેવ જાજ મારી રાઠું ઝૂંઠો રે-હરજાંડી
મારી વચ્છું દંખલો.. રૂપેજાંડા રાન્જિંદા રે..દા...રે..કી".

રામદેવજી રન્ન લજનોંથી હિંદુના વાદ્યાલનો ઉલ્લેખ માંવે છે. જાંદ
શાંદની કાંપે રામદેવજ લડવા જાય કોકોને મદદ કરે લેમજ લેમજું ર્થણું કરે
એવા ઉલ્લેખો પણ લજનોંથી માંવે છે.

"મારી અટક પઢે અજમદા-રા રામા આધજો હો...હો...જ.

હિંદુની આટકી હોજા કુણીયાર રે, મોરી અટક....

પણું ઘંડયાં રે રાખોચીર અલતાર્યા રે છેજ,

બેની લીધે અજમદા પેર અવતાર રે.

પરષ્યમને પરથો રામે પૂર્ણિમો હો....હો....જ.

વાર્દી વાર્દી વાસ્તુયા તેરા જાંડ રે..મારી..

બડો બડો અજમદારા રામા, બેચુંબાર ધોઝો ફેંદો,

અટ હિંદુની બદયો પાદ્યાંડ, ગામ રૂપેજા ધર લીયો.

દ્વારકાથી પીર રામદેવ વાલિયા, બંધો કુંફો બેની વારે વાલિયા.

..વાદ્યાલના તંણું તોડ દિયા.

દેંડ વાદ્યાલં ઉપર હોલ્લો, કે પર હંસલો રઘું કરે.

લિની કિની કુરમ મશજ કરે, "હિંદુયા પીર વાદ્યાલને લોડ દીયો."

હિંદુની રહેરમાં હેવા, ખાંદું, પેર ધેર રામના જાગ્યા.

અવાતારની હેણ બડાંદું, સવા સાંદું છતર થડે."

રામદેવજ નિજાર પંથી લેયનો ઉલ્લેખ ઉરજ શાટી કરે છે.:

"આવો મારા નકલીની ખાય નિજારી રે...

તમે ચાંકો ચારા રામદેવજ નિજારી રે, હો અ અજમદા પેર અવતારી."

ચાંકા રામદેવજનો વિલાંડ ઉરજ શાટી ગાય છે :

"નીરા તમારે લીલાને જાય્યા છ, મંવડી મૂરલે કેદાર અજમદારા.

પર ઉપકારી પરજનપૂર્ણ છ, નીરા તમારે લીલા જે જાય્યા.

દુદ્રોહ નવરીથી ઘણી પદ્માર્વિં છ., પોદ્ધો પોકદુલી રે વાવા
 અગ્રમલ ધરકે કુઠ કાવાળ, તો પીગલગઢ પરચાઈ વાવા.. વીરા"
 "મુખાપીર" રાહેલાની જાણમ "આરાધ્ય સ્વરૂપે ગાય છે.
 " ધન વાવાળ માટે પીરવી ગુરુત્વમાના રે હે છ.,
 રિદ્વા પીર નહિ દેખ્યા રે.
 ધન વાવાળ મારે રિદ્વે પરચા ફૂલી રે,
 ધન વાવાળ આધાપીર તો.
 ધન વાવાળ, પંચ પીર તો ગકા યદીના હે છ.,
 હેણ રિદ્વા લાલ સાંચા - - ધન વાવાળ.
 બેંડ લાલ ને મેંદી કંદર હે છ.,
 રિદ્વા ધર ભીજ્યાના રે.. ધન વાવાળ.
 ધન વાવાળ લવા રે હાયકી જાણ બિલાઈ,
 હેઠ રિદ્વા લુણ સાંચા.. ધન વાવાળ.
 બારસો બાળા, બારસો માલ્યા હે છ.,
 બેંડ લાલ ને મેંદી જાંદો છ.
 ધન વાવાળ, એ મુઠદી દેશ મગાયા હે છ.,
 હાઈ દાસ્થદે મદવાની.. ધન વાવાળ.
 કાવા પાલી બેંદી બાવલ બોરી હે છ, હેણ રિદ્વા લાલ સાંચા,
 ધન વાવાળ ઉણી ડેગતો તંયે ઉઠાવો હેણ, હેણ લાલન યદી.
 બારસો ઉઠાવા બારસો ઉઠાવા હે છ, બેંડ લાલને મેંદી જાંદો
 ધન વાવાળ, ઉઠો દાસ્થદે હેણ ઉઠાવો હેણ, હેણ રિદ્વા લાલ સાંચા
 અને અદી મોદાસંલપુરુષો પછુ કિશ્ચાખકિલાના હે. મેંદાંનાકોઈને જમણ
 હે. બારસો ગાડો કોઈને લાલાટાલના પડવાન જોઈયે હે ને કોઈને ગંગાના
 નીરમાં નાદું હે, જા બધાને રાખ્યાદેવજ જીનોપે હે: અને :
 "સુકુ પરતાણે ગોલ્વા મુખાપીર હે છ., બેસા ખાલ નહિ
 દેખ્યા રે.. ધન વાવાળ"

શાખો નો કોડ પરદાનો રાખેલાં જરૂરી બાધ કે :

"ଶୁଣ୍ଡ କାହିଁ ଏହି ପାଇଁ ଅନ୍ତରୀ,

અને કાણો હાથ માટું, એવી રીતે હાજર હારી.

ખેડો ખરણો રાખે જ્યાંકો હોય, કિંમતી હેવ કારી,

ਇਕ ਪ੍ਰਾਤਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਤਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਣਾਵਾਂ। ਜੇ ਰਾਹੀਂ

ਤੁਹਾਡੇ ਪੀਂਡੇ ਵਿਖੇ ਪਾਰਦੇ 'ਗੋਲੋਟ੍' ਕੌਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਹਾਥ

ગુરુવારે આ હયાર્ટ, બેં બેં વારી વિશે- જાહે.

મને કો વાણીકો અવાજો, રંગે, આજુ જાણ દો કરાવી.

ଏହି ଅଭ୍ୟାସି କୁଳ ଶ୍ରୀ, ମୋତେ କିଥା ଯେତେ ଥାଏ?

ખો ખેડે બીર રામને જ્યારુ, તુ તે અલગ અવતારી”- ૧૨૭ લાદી
જરૂરાતું શવન જવીએ કાલયાપે નથર કથી પણેટા જ્ઞાનેજ અનુભૂતિ
અનુભૂતિનાં શશાંક જ્યારી જરૂરોના જીવન દુર્દીલો અનુભૂતિ અને
નોચિ વિનિ જાતો કરી છે. જાતો જ્યારીઓ હાન -સર્કિલ - વૈદોચની
અનુભૂતિ નો અનુભૂતા ખાન રાજીવીનીએ પણ તેણી જીવિતાની જી કે
જીતા મળે છે. એ કે નાચ જીવાયના ખાન જ્યારી જ્યારી જ્યારા જ્યારા હે.
દેખની મુનુદુરુષા પદમાણ પદરણી રણી, લોચુણાચની વિલાલુદુરુષા
કેદી જ્યારી ને વાણિ છે જેણો જ્યારી હે કે રાજીવીનીએ નાનાંના જેણો
નુદ્દી જ્યારી નાનાંના હે. જાણો જીવિતાં જીન જ્યારની દુદિ જીર
માનિત છે, અને કે ખરી એ મૈનાની પર્ણતીષ્ઠ ચાંદિષ્ઠ મનુષ્યનો
દુક્ષ અને છે. જાણી જાણાનોના રજા અનુભૂતિ અને જાણાના જોણી
નોચિ રંગની રાજીવીનીએ કાનો રાવણાણા હેર રેલાંતા જરૂરીનો
હો જાને છો છે. લોકબોલીઓ અનુભૂતિએ બરથરી જ્યારા છે, તો જેવા
બરથરીનાં મુનુદુરુષા જાની જાણાના જ્ઞાનીનોને પછી જુનરાનીએ
“બરથરી” કરે છે. અને, જાણોના એ એથી કે કેદીએ કરીને કોઈ
નથી. એથી જ કષાયાન જાણાના ફુલને ઉશ્વ રાખ્યો છે. અને જી-
જાણી ને આશ કોણાના જીવી જરૂરિયી કિંદ વણી.